

תוכן העניינים

ז	הקדמה למהדורת תשע"ד
ט	דברי פתיחה
3	תכנית השיחה
7	מנון
93	תוספות א
95	תוספות ב

הקדמה למהדורת תשע"ד

'מנון', בתרגומו של אריה סימון, ראה אור לראשונה בשנת תרצ"ח במסגרת הסדרה ספרי־מופת פילוסופיים בהוצאת מאגנס. מהדורה מתוקנת יצאה לאור בשנת תשי"ב. המהדורה הנוכחית, מתוקנת אף היא, כוללת את השיחה 'מנון', וכן פתח דבר והערות השוליים של אריה סימון ושל המערכת. אלה מופיעים בגופנים שונים כדי שהקורא יוכל להבחין ביניהם.

אריה סימון מזכיר את התרגומים הבאים לעברית שיצאו לאור לפני פרסום תרגומו בשנת תרצ"ח:

כל כתבי אפלטון, כרך א, ערוך בידי י' קלוזנר, הוצאת יוניוביץ, ירושלים תרפ"ט

ושם: אותיפרון, לאכיס, התנצלות, קריטון, תרגם אריה סימון

משתה, תרגם שאול טשרניחובסקי

פאידון, תרגם י"א הלר

אותיפרון, תרגם אריה סימון, נדפס תחילה ב'השלח' כרך

מא

התנצלות, תרגם אריה סימון, נדפס תחילה ב'השלוח' כרך

מה

אפלטון

המשתה, תרגם שאול טשרניחובסקי, נדפס תחילה
ב'השלח' כרך מג

פרוטאגורס, תרגם אריה סימון, הוצאת מאגנס, תרצ"ה,
מהדורה מתוקנת תש"י

מדינה, תרגם צ' דיזנדרוק, הוצאת מצפה תרצ"ה; הוצאה
מקוצרת, ערוכה על ידי ח"י רות, ספרי מופת לבתי הספר
מספר 11, הוצאת בית הספר הריאלי העברי, חיפה תשי"א
גורגיאס, תרגם צ' דיזנדרוק, הוצאת שטיבל, תרפ"ט
פאידרוס, תרגם צ' דיזנדרוק, הוצאת שטיבל, תרפ"ג

מאז התפרסמו תרגומים נוספים מיוונית לעברית של ספרי
אפלטון:

כתבי אפלטון, חמישה כרכים, תרגם יוסף ג' ליבס, הוצאת
שוקן, 1997–1999

המשתה, תרגמה מרגלית פינקלברג, הוצאת חרגול 2001
חייו ומותו של סוקרטס, שלושה דיאלוגים: אותיפרון,
נאום הגנה, קריטון, תרגם שמעון בוזגלו, ספרי עליית הגג /
ידיעות ספרים, 2001

פיידון, תרגם שמעון בוזגלו, ספרי עליית הגג / ידיעות
ספרים, 2005

מנון, לכס, שני דיאלוגים, תרגם שמעון בוזגלו, ספרי
עליית הגג / ידיעות ספרים, 2013

המערכת

תכנית השיחה

- א. פתיחה: מנון שואל את סוקרטס אם השלמות ניתנת להילמד. 7
- ב. סוקרטס מבקש ממנון לומר מהי השלמות. מנון מונה כמה מיני שלמות (שלמות הגבר, האישה וכו'), וסוקרטס מוכיח שאין זו הגדרה. 11
- ג. מנון מגדיר את השלמות, לפי גורגיאס, כ'היכולת לשלוט בבני אדם', וסוקרטס מוכיח לו שאין זו הגדרה מספיקה. 16
- ד. סוקרטס מסביר למנון את טיבה האמיתי של ההגדרה. 18
- ה. הגדרתו החדשה של מנון – 'ההשתוקקות לדברים היפים והיכולת להשיגם' – מופרכת גם היא על ידי סוקרטס. 26
- ו. מנון מתייאש מן הניסיון להגדיר את השלמות, וגם מאפשרותה של הידיעה בכלל. 34
- ז. סוקרטס מציג את תורת ההיזכרות כיסוד לאפשרותה של הידיעה. 37

- ח. כדי להוכיח את אמיתותה של תורת ההיזכרות, סוקרטס בוחן את אחד מנעריו של מנון בשאלה גאומטרית. 41
- ט. טיבה של השאלה הראשונה. סוקרטס מציע לגשת אל השאלה בדרך ההשערה, ומוכיח שאם השלמות היא ידיעה, היא ניתנת להילמד. 55
- י. סוקרטס מנסה להוכיח שהשלמות היא ידיעה. 58
- יא. סוקרטס מטיל ספק באמיתות המסקנה שהגיעו אליה, מכיוון שאין מורים לשלמות – מה שהוא מוכיח בוויכוח עם אניטוס. 63
- יב. סוקרטס מגיע למסקנה שהשלמות אינה ניתנת להילמד, ושלמעשה הדעה הנכונה יכולה למלא את מקומה של הידיעה. 77
- יג. סיכום: השלמות אינה באה דרך הטבע או בדרך הלימוד, אלא מתת אלוהים היא. 86

תוספות

93 תוספת א

95 תוספת ב

א. פתיחה: מנן שואל את סוקרטס אם השלמות ניתנת להילמד.

מנן: התוכל להגיד לי, סוקרטס, אם השלמות² ניתנת להילמד; או אם אינה נקנית על ידי לימוד אלא על ידי הרגל; או אם אינה נקנית על ידי הרגל ולא על ידי לימוד, אלא באה לבני האדם מן הטבע או באיזה אופן אחר?

סוקרטס: לפנים, מנן, היו אנשי תְסֵלִיָה בעלי שם טוב בין

- 1 מנן נולד בתְסֵלִיָה, חבל ארץ גדול בצפון יוון, למשפחה אצילה ועשירה, שהיו לה יחסים עם כורש מלך פרס. משערים כי זה אותו מנן הנזכר בספרו של כסנופון 'אֶנְכֵסִיס' (מסע הרבכה) כמנהיגו של גרוד חיילים שכירים שנלחמו בצבאו של כורש.
- 2 ביוונית arete (באנגלית virtue). מילה זו גזורה מהשורש ar המציין את הזכר בניגוד לנקבה והוראתה הראשונה הייתה 'גבורה' (בעיקר במלחמה). אחר כך חרגה המילה ממשמעות מצומצמת זו ונאמרה על 'מעלה' או 'הצטיינות' או 'בקיאות' כלשהי או על 'כישרון' למלא תפקיד זה או אחר. ולבסוף השתמשו בה לציין את סך כל המטלות או המידות הטובות של המוסר בכלל. בעברית אין מילה אחת המקבילה בדיוק ל- arête במובן האחרון, לכן השתמש המתרגם במילה 'שלמות', אף כי באמת הוראתה של מילה זו רחבה מאוד. [ויש המתרגמים סגולה טובה, הערת המערכת].

אפלטון

היוונים, שהעריצו אותם בשל בקיאותם בסוסים ובשל עושרם; ואילו עכשיו, דומני, הם מצוינים גם בשל חכמתם, ובמיוחד אנשי לְרִיָּסָה,³ בני עירו של חברך אַרִיסְטִיפּוֹס,⁴ וגורגיאָס⁵ הוא שגרם לכם זאת: כי בבואו העירה התאהבו בו החשובים שבאלואידים,⁶ שלהם שייך מאהבך אריסטיפוס, ובני תסליה בכלל, וגם הנהיג אצלכם את המנהג להשיב על כל שאלה ושאלה בביטחון וביהירות, כיאה למי שיש לו ידיעה, שכן הוא מתיר לכל אחד מהיוונים לבוא אליו בשאלות כאוות נפשו, ואין אף אחד שאין הוא משיב לו תשובה. אבל כאן, מנון ידידי, באנו לידי מצב הפוך מזה: אצלנו מעין בצורת של חכמה, ויש לשער שהחכמה ברחה מהמקומות האלה

3 לְרִיָּסָה – עיר בתסליה, מקום מושבם של האלואידים (Aleuadae),

משפחה אצילה ששלטה בעיר זו ובסביבתה שנים רבות.

4 אריסטיפוס היה ידידו של כורש, שעזר לו במלחמתו עם אחיו ארתחשטא (Artaxerxes).

5 גורגיאס – סופיסט מפורסם שנולד בעיר לאונטיון שבסיציליה,

תלמידו של הפילוסוף אַמפּדּוֹקְלֶס (ראו להלן עמ' 23 הערה 10).

גורגיאס הצטיין ביכולת הדיבור שלו והיה מורה לרטוריקה, וגם חיבר ספר על אמנות זו. אחת משיחותיו של אפלטון נקראה על שמו.

6 ראו לעיל הערה 3.

מנון

לארצכם. לפחות, אם תרצה להעמיד את שאלתך בפני מישהו מאנשי המקום הזה, אין אף אחד שלא יצחק ויאמר: 'ידיד הנוכרי! יש לשער כי אני בעיניך כאחד המאושרים מאחר שאני יודע אם ניתנת השלמות להילמד, או באיזה אופן היא באה, אך אני לא רק שאיני יודע אם היא ניתנת להילמד או לא, אלא גם לי מזלי שאיני יודע לגמרי מהי השלמות.'

וגם אצלי, מנון, כך הוא הדבר: אף אני, כשאר בני עירי, דלותי מבחינה זו, ואני מאשים את עצמי באי־ידיעה מוחלטת בעניין השלמות. וכשאיני יודע מהותו של דבר, כיצד אוכל לדעת את תכונותיו? וכי נראה לך אפשרי כי מי שאינו יודע לגמרי מי הוא מנון ידע אם יפה הוא או עשיר או אציל, או אם הוא בעל תכונות הפוכות מאלה? כלום זה אפשרי לדעתך?

מנון: לא. אך אתה, סוקרטס, וכי באמת אינך יודע אפילו מהי השלמות? וכי זה הדבר שאספר עליך גם בשובי הביתה?

סוקרטס: לא זה בלבד, חברי. תוכל להוסיף שלפי דעתי עוד לא פגשתי באדם אחר היודע זאת.

מנון: הכיצד? וכי לא פגשתי בגורגיאס כשהיה כאן?

סוקרטס: כן.

מנון: והוא לא נראה לך כיודע זאת?

אפלטון

סוקרטס: איני בעל זיכרון טוב, מנון. ומשום כך איני יכול לומר עכשיו איך נראה לי הדבר אז. אם הוא יודע ואם אתה זוכר את דבריו, אנא הזכירני מה אמר; או אם רצונך בכך, הגד נא את דעתך אתה, שהרי תמים דעים אתה עמו.

מנון: כן.